

ORIGINAL RESEARCH PAPER

The effect of accounting standard No. 28 implementation and the increase of claims on the insurance companies' Solvency margin

A.H. Jangi, A. Asadi, S.O. MirAghazadeh*

Department of Public-Financial Management, Islamic Azad University, Firuzkoh Branch, Tehran, Iran

ARTICLE INFO

Article History

Received: 21 April 2014

Revised: 05 May 2014

Accepted: 02 June 2014

ABSTRACT

Supervision of insurance companies has always been one of the most important concerns of governments. In insurance, paying the price of providing the service before the service (payment of damages) and the ability to fulfill obligations by the obligee (insurer) is one of the most important challenges facing the insurers, to the extent that it has forced governments to create strict and restrictive laws. Among these laws is the existence of insurance companies' ability to face risk and compensate for losses caused by major risks such as natural disasters or unexpected events. In Iran, there is a clear contradiction between insurance and accounting laws. With the formulation of accounting standard 28 in 2008, the gap between this standard and insurance realities became apparent. In insurance, it is always important to correctly estimate the damage and create a sufficient reserve for a risk, at an unknown time or place, but in accounting standards, to create a reserve with the above conditions due to the lack of identification of the beneficiary or the correct estimation of the amount and time of the loss, the liability Unrecognized and additional technical reserve (natural disaster) is not considered a liability. In this research, the results of the implementation of the 28th accounting standard and the failure to calculate the supplementary technical reserve, as well as the effect of the increase in insurance companies' claims on the insurance companies' solvency limit, have been evaluated.

Keywords

Solvency Margin; Accounting Standard No. 28; Technical Equalization Reserve.

***Corresponding Author:**

Email: mir-aghazadeh@centinsur.ir

DOI: [10.22056/ijir.2014.03.04](https://doi.org/10.22056/ijir.2014.03.04)

مقاله علمی

اثر اجرای استاندارد ۲۸ حسابداری و افزایش مطالبات بر حد توانگری شرکت‌های بیمه

امیرهوشنگ جنگی، اصغر اسدی، سید امید میرآقازاده*

گروه مدیریت دولتی- مالی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد فیروزکوه، تهران، ایران

چکیده:

نظرارت بر شرکت‌های بیمه، همواره از مهم‌ترین دغدغه‌های دولت‌ها بوده است. در بیمه، پرداخت بهای ارائه خدمت پیش از انجام خدمت (پرداخت خسارت) و توانایی ایفای تعهدات توسط متعهد (بیمه‌گر)، از مهم‌ترین چالش‌های پیش روی بیمه‌گذاران است، تا جایی که دولت‌ها را وادر به ایجاد قوانینی سخت و محدود‌کننده نموده است. از جمله این قوانین، وجود توانگری شرکت‌های بیمه در مواجهه با خطر و جرمان خسارات ناشی از خطرات بزرگ نظیر بلایای طبیعی یا حوادث غیر مترقبه است. در ایران تضاد آشکاری بین قوانین بیمه‌ای و حسابداری وجود دارد. با تدوین استاندارد ۲۸ حسابداری در سال ۱۳۸۸ فاصله میان این استاندارد و واقعیت‌های بیمه‌ای آشکار شد. در بیمه همواره برآورد صحیح خسارت و ایجاد ذخیره مکفی برای یک ریسک، در زمان یا مکان نامعلوم مطرح است، ولیکن در استانداردهای حسابداری، برای ایجاد یک ذخیره با شرایط فوق به دلیل عدم شناسایی ذینفع یا برآورد صحیح از میزان و زمان بروز خسارت، بدھی شناسایی نشده و ذخیره فنی تکمیلی (بلایای طبیعی) را یک بدھی تلقی نمی‌نمایند. در این تحقیق نتایج حاصل از تأثیرات اجرای استاندارد ۲۸ حسابداری و عدم محاسبه ذخیره فنی تکمیلی و همچنین تأثیر افزایش مطالبات شرکت‌های بیمه روی حد توانگری شرکت‌های بیمه مورد ارزیابی قرار گرفته است.

کلمات کلیدی

حد توانگری

استاندارد ۲۸ حسابداری

ریسک

ذخیره فنی تکمیلی

*نویسنده مسئول:

ایمیل: mir-aghazadeh@centinsur.ir

DOI: [10.22056/ijir.2014.03.04](https://doi.org/10.22056/ijir.2014.03.04)

نظرارت بر شرکت‌های بیمه به دلیل وجود ذینفعان بسیار که عمدت‌ترین آنها عامه مردم هستند، همواره یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های دولتها بوده است. از آغاز شکل‌گیری بیمه و بیمه‌گری نوین در جهان، پرداخت بهای ارائه خدمت پیش از انجام خدمت (پرداخت خسارت) و توانایی ایفای تعهدات توسط متعهد (بیمه‌گر)، از مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی بیمه‌گذاران بوده است، تا جایی که دولتها را وارد به ایجاد قوانینی سخت و محدود‌کننده نمود.

با پیش‌رفت تکنولوژی و روی کار آمدن نظامهای نوین در عرصه جهانی، استانداردهای خاصی در صنعت بیمه، به منظور ایجاد اطمینان، تدوین شد. از جمله این قوانین، وجود توانگری شرکت‌های بیمه در مواجهه با خطر و جبران خسارات ناشی از خطرات بزرگ نظیر بلایای طبیعی یا حوادث غیر مترقبه است.

در ایران به دلیل اقتباس از قوانین و متون لاتین، تضاد آشکاری بین قوانین بیمه‌ای و حسابداری مشاهده می‌شود. با تدوین استاندارد ۲۸ حسابداری در سال ۱۳۸۶ و الزام به کارگیری آن توسط شرکت‌های بیمه کشور، فاصله میان این استاندارد و واقعیت‌های بیمه‌ای آشکار شد. در صنعت بیمه همواره برآورد صحیح خسارت و ایجاد ذخیره مکفی برای یک ریسک، در زمان یا مکان نامعلوم مطرح می‌شود، ولی در استانداردهای حسابداری، ایجاد یک ذخیره با شرایط فوق را به دلیل عدم شناسایی ذینفع یا برآورد صحیح از میزان و زمان بروز خسارت، بدھی شناسایی نشده و ذخیره فنی تکمیلی (بلایای طبیعی) را یک بدھی تلقی نمی‌نمایند.

تحقیق حاضر بر آن است تأثیرات حاصل از تأثیرات اجرای استاندارد ۲۸ حسابداری و عدم اجرای آن را روی حد توانگری و میزان سود شرکت‌های بیمه کشور مورد ارزیابی قرار دهد. امید است این مطالعه بتواند سهم اندکی در ایجاد شفافیت صورت‌های مالی شرکت‌های بیمه‌ای ایفا نماید. هم‌اکنون، نظرارت بر شرکت‌های بیمه کشور توسط بیمه مرکزی ج.ا. به عنوان یک نهاد نظرارتی با اهداف زیر صورت می‌پذیرد:

- حفظ حقوق بیمه‌گذاران؛

- پیش‌بینی عالیم و رشکستگی شرکت‌های بیمه؛

- جلوگیری از تخلف شرکت‌های بیمه کشور.

نظرارت بر شرکت‌های بیمه کشور از طریق نظرارت فنی و نظرارت مالی انجام می‌گیرد. نظرارت فنی که عموماً بر جنبه رعایت مصوبات شورای عالی بیمه توسط شرکت‌ها صورت می‌گرفت، عمدتاً حول محور رعایت تعرفه‌های صدور حق بیمه تأکید داشت. در سال ۱۳۸۶ و با از بین رفتن تعرفه‌های حق بیمه، نقش اساسی و حیاتی نظرارت فنی، تنها به بررسی برخی دیگر از جنبه‌های رعایت مصوبات شورای عالی بیمه محدود شد. از این زمان به بعد، نقش نظرارت مالی برجسته‌تر شد و این جنبه از نظرارت اهمیت بیشتری یافت. یکی از مهم‌ترین ابزارهای شناسایی و نظرارت بر عملکرد شرکت‌ها، نظرارت بر حد توانگری^۱ است. در کشورهای توسعه‌یافته نوع پیشرفت‌های از بررسی حد توانگری این شرکت‌ها (حد توانگری^۲) است به کارگرفته‌می‌شود.

در ایران، با الهام از قوانین و مقررات رایج اروپا و با درنظرگرفتن قوانین، مقررات و دستورالعمل‌های موجود، بررسی گسترهای در این زمینه صورت گرفت که منجر به تصویب آینین نامه شماره ۶۹ گردید.

در این آینین نامه از اقلام گوناگونی جهت محاسبه حاشیه توانگری و سرمایه مربوط به آن استفاده شده است و جهت تسهیل و بهره‌برداری هر چه بیشتر شرکت‌های بیمه کشور از آینین نامه مزبور، کیفیت دارایی‌های ترازنامه به صورت یکنواخت درنظر گرفته شده است، ولیکن میزان نقدشوندگی دارایی‌ها کاملاً با یکدیگر متفاوت می‌باشند. در این تحقیق میزان تأثیر بدھکاران شرکت‌های بیمه، کیفیت و میزان تأثیر آن بر حاشیه توانگری شرکت‌های بیمه ارزیابی می‌شود.

در سال ۱۳۸۸ و با تنظیم و اجرایی شدن استاندارد ۲۸ حسابداری توسط کمیته تدوین استانداردهای سازمان حسابرسی، مشخص شد که ذخایر فنی تکمیلی (ذخیره ریسک بلایای طبیعی) و حق بیمه برگشتی از فهرست ذخایر شرکت‌ها و بالطبع هزینه‌های قابل قبول شرکت‌ها کسر شده است. این عمل باعث کاهش قابل ملاحظه میزان حاشیه توانگری شرکت‌های بیمه شده است که تأثیر آن در این تحقیق ارزیابی شده است.

هدف اصلی این تحقیق محاسبه شاخص‌های حاشیه توانگری مالی برای شرکت‌های بیمه کشور با توجه به نظر سازمان حسابرسی در حذف ذخایر فنی تکمیلی (بلایای طبیعی) از مجموع ذخایر فنی شرکت‌های بیمه است و اینکه تا چه اندازه می‌تواند اثرات منفی بر کاهش ریسک‌پذیری شرکت‌های بیمه کشور داشته باشد؟ برای این منظور آشنایی با مفاهیم حد توانگری و بار اطلاعاتی آن ضروری است که در ادامه به آن پرداخته می‌شود.

¹. Solvency Margin

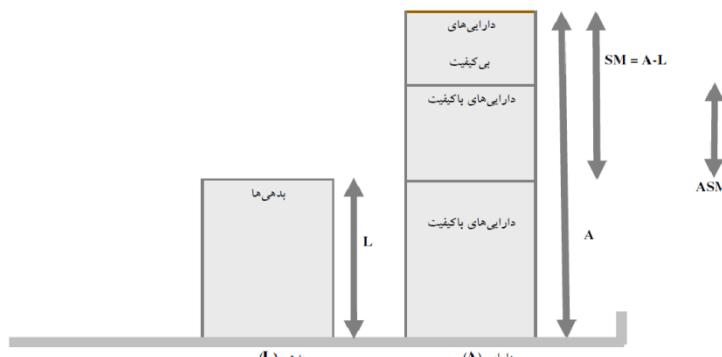
². Solvency Margin II

حد توانگری شرکت‌های بیمه

کرانه (حد) توانگری مالی، به سرمایه‌ای اطلاق می‌شود که نهاد بیمه‌ای ناظر، شرکت‌های بیمه را ملزم می‌دارد تا آن را در اختیار داشته باشند. به بیان ساده‌تر، کرانه توانگری مالی، نشان‌دهنده میزان آمادگی شرکت‌های بیمه از لحاظ مالی در مواجهه با حوادث غیرقابل پیش‌بینی است. کرانه توانگری مالی را نهاد بیمه‌ای ناظر برای ارائه مجوز در هر رشته بیمه‌ای مشخص می‌کند. لزوم وجود کرانه توانگری مالی در شرکت‌های بیمه چیست؟

از انجایی که شرکت‌های بیمه مسئولیت پرداخت خسارات آتی بیمه‌گذاران را متعهد می‌شوند، باید همواره آمادگی پرداخت خسارات را داشته باشند. شرکت‌های بیمه ملزم هستند مبلغ پولی را برای پوشش خسارات آتی (که در بعضی مواقع حق فنی نامیده می‌شود) ذخیره کنند. با این وجود، کسب و کار شرکت‌های بیمه در دسته کسب و کارهای پررسیک به شمار می‌آیند، چون ممکن است خوداثی غیرقابل پیش‌بینی اتفاق بیفتد که بیشتر از مبلغ خسارت مورد انتظار بوده یا مشکلاتی بر اثر سرمایه‌گذاری نادرست به وجود آید. بنابراین، حق فنی با وجود جنبه احتیاطی و آینده‌نگری که دارد، به تنهایی کافی نمی‌باشد. کرانه توانگری مالی، منبع مازاد دیگری از سرمایه است که شرکت‌های بیمه را در رویارویی با خواست غیرقابل پیش‌بینی و حمایت از بیمه‌گذاران یاری می‌کند. اما اگر کرانه توانگری مالی در شرکت‌های بیمه رعایت می‌شود، و رشکستگی و ایجاد مشکلات مالی برای برخی از شرکت‌های بیمه چگونه به وجود می‌آید؟

این مسئله به اندازه و میزان مشکل به وجود آمده بستگی دارد. میزان کرانه توانگری مالی، به اندازه‌ای تعیین می‌شود که مدیران و ناظران بیمه‌ای را از پرداخت تعهدات شرکت‌های بیمه مطمئن سازد. با این وجود، همان‌طور که پیش‌تر ذکر شد، کسب و کار شرکت‌های بیمه، همچنان کسب‌وکاری پریسک به شمارمی‌آید و نمی‌توان ضمانت صدرصدی برای عدم وقوع حوادث ارائه داد. ممکن است در برهه‌ای از زمان، فاجعه‌ای مانند حملات تروریستی یا تغییر در قانون بیمه و تصویب تعهدات جدید برای شرکت‌های بیمه رخ دهد. کلاهبرداری یکی دیگر از این مشکلات است. بدون توجه به میزان کرانه توانگری مالی، شرکت‌های بیمه و ناظران بیمه‌ای نمی‌توانند به طور قطعی از بروز کلاهبرداری در تعهدات بیمه‌ای جلوگیری کنند. با این وجود، باید توجه داشت که چنین اتفاقاتی به ندرت پیش می‌آیند. در نهایت می‌توان گفت، شرکت‌های بیمه با حد توانگری مالی بیشتر در هنگام بروز حوادث، پایدارتر هستند.

(Sandström, 2006)

SM = Solvency Margin

SM = Solvency Margin

هدف از بوسے توانگی، مالے

هدف اصلی از پایش و محاسبه توانگری مالی در شرکت‌های بیمه و بیمه‌گران انتکایی، نظارت بر توانایی این شرکت‌ها بابت ایفای تعهدات در آینده است. شرکت‌های بیمه با صدو، سمعه‌نامه قیا، آنکه وحمه، بابت تعهدات خود، آینده پرداخت نمایند، به خلقت، داده و دادخته و آینده است.

سرمایه‌گذاری می‌نمایند. این سرمایه‌گذاری، ریسک‌های مشخصی را به دنبال خواهد داشت، ریسک‌هایی همچون ریسک استهلاک، ریسک کاهش ارزش سرمایه، ریسک نقدشوندگی، ریسک نرخ بهره و... .

از آنجایی که تعهدات شرکت‌های بیمه در آینده تحقق می‌یابند، این‌گونه شرکت‌ها با ریسک‌های تخصصی و فنی مرتبط با تعهدات آتی خود نیز روبرو می‌شوند. علاوه بر آن ریسک‌های عمومی نیز شرکت را تهدید می‌نماید. همه کشورهایی که نظام نظارت خود را تغییر داده‌اند، شاهد تحولاتی در بازار، ساختار نظارتی و تقاضای جامعه بوده‌اند که این تغییرات شامل این موارد است:

- تغییر و تحول ساختار شرکت‌های بیمه و همچنین رابطه میان شرکت‌های بیمه‌گر؛
- افزایش ادغام‌ها پس از شکل‌گیری بازار آزاد؛

- تغییر ساختار قدرت بین شرکت‌ها؛

- تغییر و تحول در تقاضا و نیاز مردم به علت تنوع در فنون بازاریابی؛

- پایه‌گذاری مفاهیم جدید؛

- پیدایش تنوع در گرایشات مردم و ایجاد تحول در تقاضای آنان؛

- تحول در ساختار نظارتی و تغییر ماهوی مقام ناظر و تجدید تشکیلات و ساختار آن.

این نظریه همواره وجود دارد که می‌توان از طریق پایش صورت‌های مالی شرکت‌های بیمه به میزان توانایی شرکت در مواجهه با شرایط بحرانی نظیر خسارات ناشی از بلایای طبیعی بی‌برد. ولی کریس ابراین¹، مدیر مرکز مطالعات ریسک و بیمه اظهار داشت: ارقام جدید ترازنامه واقعی، مفیدتر از نوع سنتی است ولی برای حاشیه توانگری ناکارآمد است؛ با این که در آن، تعهدات به طور صحیح، سهام و دارایی‌ها را منعکس کرده و در برگیرنده محاسبه دقیقی از اختیارات و تضمین‌های است، ولی با این حال، در نشان دادن توان مالی مناسب نیست؛ زیرا در برگیرنده سایر سرمایه‌هایی که بیمه‌گران در موقع ضروری موجود دارند، نمی‌شود و حاشیه سرمایه ریسک مورد نیاز همه ریسک‌های مرتبط را پوشش نمی‌دهد.

بیمه مرکزی ایران به عنوان تنها ناظر در امر بیمه در سال ۱۳۵۰ تأسیس شد. نظارت در بدو امر به صورت نظارت تعریفهای روی نرخ‌های حق بیمه و خسارات شرکت‌های بیمه بود. با تأسیس شرکت‌های بیمه خصوصی در سال ۱۳۸۴ و افزایش آنها، جای خالی روشی مناسب جهت نظارت مناسب بر شرکت‌ها کاملاً مشهود بود. در کشورهای توسعه‌یافته استانداردهای متفاوتی جهت بررسی حاشیه توانگری شرکت‌های بیمه مانند حد توانگری و حد توانگری^۱ وجود دارد. این مهم باعث تفکر ایجاد روشی مناسب جهت سنجش حد توانگری شرکت‌های بیمه در کشور با توجه به رویکرد بومی شد و در نهایت استاندارد ۶۹ در شورای عالی بیمه تصویب و به مرحله اجرا رسید.

فرضیه‌های تحقیق

- حذف ذخایر فنی تکمیلی (بلایای طبیعی) در استاندارد ۲۸ حسابداری، بر نسبت توانگری مالی شرکت‌های بیمه تأثیر منفی دارد.
- افزایش در میزان مطالبات (بدهکاران) شرکت‌های بیمه بر نسبت توانگری مالی آنها تأثیر منفی دارد.

روش شناسی پژوهش

این تحقیق از نوع شبه‌تجربی و پس‌رویدادی است. در این روش داده‌های از محیط که به گونه‌ای طبیعی وجود دارند یا نتیجه وقایع گذشته هستند، جمع‌آوری و تحلیل می‌شوند. سپس با تجزیه و تحلیل اطلاعات و مقایسه آن با اطلاعات به دست آمده یا محاسبه شده توسط شرکت‌های بیمه خارجی، نقاط اشتراک و افتراق آن معین می‌شود. سپس اثرات اجرای استاندارد ۲۸ حسابداری (تأثیر حذف ذخیره فنی تکمیلی که در سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ در شرکت‌های بیمه کشور اجرا شد) در تحقیق مورد ارزیابی قرار گرفته و تأثیرات اجرای این استاندارد بر صورت‌های مالی شرکت‌های بیمه و حاشیه توانگری مورد مطالعه قرار می‌گیرد.

این تحقیق با توجه به موضوع مورد بررسی، از نوع میدانی است و محقق روش مطالعه خود را بر مبنای توصیفی - پیمایشی و همچنین روش همبستگی قرار داده است. در این نوع تحقیق رابطه میان متغیرها بر اساس هدف تحقیق تحلیل می‌گردد (سرمد، ۱۳۸۳). به عبارت دیگر هدف روش تحقیق همبستگی، مطالعه حدود تغییرات یک یا چند متغیر با حدود تغییرات یکی یا چند متغیر دیگر است.

¹. Chris O'Brien

به منظور ایجاد روایی در تحقیق از ۲۲ شرکت بیمه کشور، به عنوان قلمرو مکانی تحقیق استفاده شد و صورت‌های مالی سال‌های ۱۳۹۱-۱۳۸۹ آنها برای محاسبه حد توانگری و تأثیر حذف ذخیره فنی تکمیلی از صورت‌های فوق مورد ارزیابی قرار گرفت. همچنین صورت‌های مالی سال‌های ۱۳۸۷-۱۳۹۱ شرکت‌ها به منظور بررسی روند افزایش بدھکاران بررسی شد.

روایی

در این تحقیق نیز به منظور بررسی روایی ساختاری، هم همسانی درونی سؤالات محاسبه شده است و هم از روش تحلیل عاملی استفاده گردید.

روش‌های آماری تجزیه و تحلیل داده‌ها

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، با توجه به داده‌های مورد نظر، از روش‌های توصیفی و استنباطی استفاده شده است. ابتدا با استفاده از روش‌های توصیفی شامل جداول توزیع فراوانی و درصد، محاسبه شاخص‌های گرایش مرکزی و انحرافی اعم از میانگین، میانه، انحراف معیار، واریانس و نظایر آن به بررسی وضعیت موجود در نمونه تحقیق پرداخته شد. سپس با استفاده از آزمون‌های آماری مناسب و نیز محاسبه آزمون معنی‌داری ضریب همبستگی نتایج به دست آمده از نمونه به جامعه آماری تعمیم داده شد.

باید توجه داشت که یکی از انواع تحقیقات همبستگی، تحلیل رگرسیون، هدف پیش‌بینی تغییرات یک یا چند متغیر وابسته (ملاک) با توجه به تغییرات متغیرهای پیش‌بین است؛ چنانچه هدف پیش‌بینی یک متغیر ملاک از چند متغیر پیش‌بین باشد از مدل رگرسیون چندگانه^۱ استفاده می‌شود (سرمد، ۱۳۸۳). در این تحقیق از تجزیه و تحلیل رگرسیون به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است. ورود متغیرهای پیش‌بین در تحلیل رگرسیون به شیوه‌های گوناگون صورت می‌گیرد که سه روش اساسی آن عبارت‌اند از: روش هم‌زمان^۲، روش گام‌به‌گام^۳ و روش سلسله‌مراتبی^۴ (سرمد، ۱۳۸۳). در این تحقیق نیز با استفاده از روش هم‌زمان به مطالعه دقیق روابط بین متغیرها پرداخته‌ایم.

از طرف دیگر در کلیه محاسبات مربوط به تحلیل رگرسیون، علاوه بر محاسبه ضریب همبستگی، ضریب تبیین^۵ (R^2) نیز محاسبه می‌شود. ضریب تبیین در واقع بیانگر آن است که چند درصد از تغییرات متغیر ملاک توسط متغیرهای پیش‌بین تبیین می‌گردد. در واقع R^2 نشانگر مجدد ضریب همبستگی چندگانه در پیش‌بینی متغیر ملاک از روی متغیرهای پیش‌بین است. در این تحقیق نیز پس از محاسبه ضریب همبستگی، ضریب تبیین^۵ (R^2) نیز محاسبه می‌گردد.

نتایج مدل رگرسیون در صورتی می‌تواند اعتبار داشته باشد که پیش‌فرض‌های به کارگیری آن برقرار باشد. پیش‌شرط به کارگیری آزمون رگرسیون برای یک سری متغیر آن است که متغیر وابسته، پیوسته بوده و دارای توزیع نرمال باشد، همچنین مانده‌ها باید به صورت مستقل بوده و دارای توزیع نرمال باشد. لذا برای شناسایی توزیع متغیر وابسته، از آزمون کولموگروف – اسکیمیرنوف^۶ استفاده می‌گردد. نکته قابل توجه دیگر آن است که سطح قضاوت یا سطح اطمینان آماری حداقل ۹۵٪ (میزان خطای حداکثر ۱/۵) در نظر گرفته شده است. البته چون محاسبات با کامپیوتر صورت گرفته لذا نرم‌افزار آماری SPSS به طور دقیق قابلیت اندازه‌گیری میزان خطای را دارد. بنابراین چنانچه سطح خطای محاسبه شده (که در نرم‌افزار آماری با P نشان داده می‌شود)، کمتر از ۰/۰۵ باشد، فرض صفر آماری در سطح اطمینان ۹۵٪ رد می‌گردد. ارتباط میان متغیرهای مستقل و وابسته به صورت ریاضی عبارت است از:

$$y=f(x_1, x_2)$$

- ۱: حد توانگری شرکت‌های بیمه کشور؛

- X_1 : استاندارد ۲۸ حسابداری؛

- X_2 : بدھکاران

$$Y=a+Bx$$

¹. Multiple Regression

². Simultaneous

³. Stepwise

⁴. Hierarchical

⁵. Kolmogorov-Smirnov Test

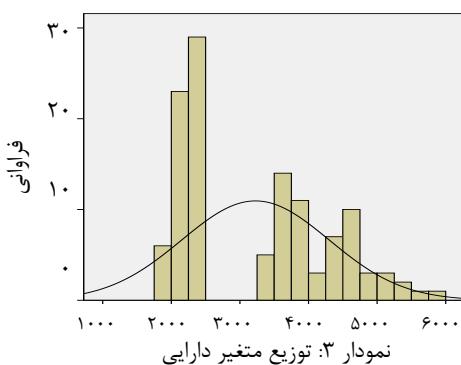
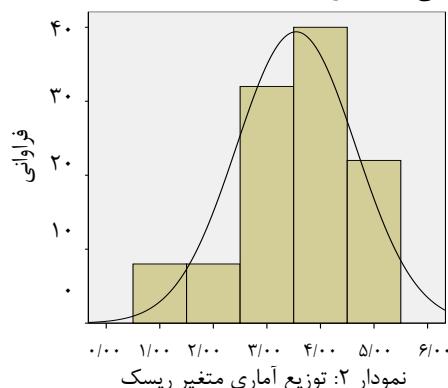
آمار توصیفی

محقق برای جمع‌آوری اطلاعات خام از داده‌های مورد نظر که روایی آنها از نظر کارشناسان و خبرگان مورد تأیید قرار گرفته بود، اقدام به استخراج آنها نمود.

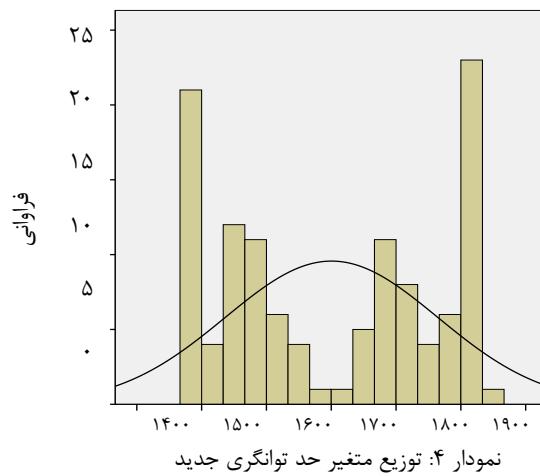
جدول ۱: توصیف داده‌های تحقیق

شاخص آماری	داده‌های معتبر	تعداد	حد توانگری قدیم (۹۱)	حد توانگری جدید	دارایی	ریسک
میانگین			۲۱۶۰۰/۴۶۶	۲۶۱۲/۶۳۶	۳۲۲۶/۴۴۹	۲/۴۲۳
انحراف استاندارد از میانگین			۱۵/۰۹۸۶۶	۳۹/۳۶۱۵۶	۹۸/۹۸۴۴۹	۱/۰۷۶
میانه			۱۵۹۵	۲۵۷۳/۵	۳۴۴۵/۵	۱/۰۸
مد			۱۳۸۱	۲۱۳۶	۲۲۳۵	۱/۶۵
انحراف استاندارد			۱۶۴/۰۱۳۵	۴۲۷/۵۷۶	۱۰۷۵/۲۴۷	۲/۲۴۹
واریانس			۲۶۸۰۰/۴۲	۱۸۲۸۲۱/۲	۱۱۵۶۱۵۶	۰/۷۱۳
چولگی			۰/۰۴۱	۰/۲۵۳	۰/۴۴۱	۰/۲۲۴
انحراف استاندارد از چولگی			۰/۲۲۳	۰/۲۲۳	۰/۲۲۳	۰/۲۲۳
درصد چارک‌ها			۲۵	۱۴۴۳	۲۲۴۹/۵	۳/۵
		۵۰	۱۵۹۵	۲۵۷۳/۵	۳۴۴۵/۵	۴/۹
		۷۵	۱۷۷۱/۲۵	۳۰۲۴/۲۵	۴۱۱۱/۲۵	۶/۱

در جدول ۱، شاخص‌های آمار توصیفی از قبیل میانگین، انحراف استاندارد و... بیان گردیده است. همانطور که مشخص است حد توانگری جدید، میانگین بیشتری نسبت به حد توانگری قدیمی (۹۱) دارد.

نمودار ۳ توزیع متغیر دارایی را نشان می‌دهد. نمودارهای مذکور نیز نرمال‌بودن توزیع داده‌ها را بیان می‌کند. در حقیقت یکی از پیش‌فرضهای آزمون رگرسیون، مستقل‌بودن متغیرهای تحقیق است.

تحلیل داده‌های تحقیق (آمار استنباطی)

در این بخش فرضیات تحقیق بررسی و ارزیابی می‌گردد. بر اساس داده‌های گردآوری شده از جامعه آماری و از طریق نرم‌افزار آماری SPSS تأیید یا رد فرضیات به آزمون گذاشته می‌شود.

ابتدا برای تأیید روایی داده‌های تحقیق حاضر، از تحلیل عاملی استفاده گردید. در این روش، با استفاده از آزمون کیسر، مایر و الکین^۱ کفايت نمونه‌های آماری بررسی شد. در حقیقت شاخص KMO، شاخصی از کفايت نمونه‌گیری است که کوچک‌بودن همبستگی جزئی بین متغیرها را بررسی می‌کند و از این طریق مشخص می‌سازد که آیا واریانس متغیرهای تحقیق، تحت تأثیر واریانس مشترک برخی عامل‌های پنهان و اساسی است یا خیر (مؤمنی و فعل قیومی، ۱۳۸۹).

این شاخص در دامنه ۰ تا ۱ قرار دارد و اگر مقدار آن نزدیک به ۱ باشد، داده‌های موردنظر برای تحلیل عاملی مناسب هستند و در غیر این صورت (معمولًاً کمتر از ۰/۶)، نتایج تحلیل عاملی برای داده‌های موردنظر چندان مناسب به نظر نمی‌رسند. این شاخص از رابطه زیر به دست می‌آید و zr^2 ضریب همبستگی بین متغیرهای A و Z و zr^2 ضریب همبستگی جزئی بین آنهاست:

$$KMO = \frac{\sum \sum r_{ij}^2}{\sum \sum r_{ij}^2 + \sum \sum a_{ij}^2}$$

همچنین در تحلیل عاملی اکتشافی، آزمون بارتلت^۲ بررسی می‌کند چه هنگام ماتریس همبستگی، شناخته شده است و بنابراین برای شناسایی ساختار مدل مناسب نمی‌باشد. در صورتی که Sig این آزمون کمتر از ۰/۵ باشد، تحلیل عاملی برای شناسایی ساختار مناسب است، زیرا فرض شناخته شده بودن ماتریس همبستگی رد می‌شود.

جدول ۲ نتایج این آزمون را نشان می‌دهد:

جدول ۲: آزمون کیسر- مایر- الکین

شاخص کیسر- مایر	
۰/۸۹	
۱۳۶۳/۰۴	ضریب کای دو
۱۳۰	درجه آزادی
۰/۰۰۰	خط اطمینان

¹. Kaiser-Meyer- Olkin (KMO)

². Bartlett

امیرهoshنگ جنگی و همکاران

همانطور که مشخص است، میزان KMO تحقیق ۰/۸۹ است که نشان از کفاایت نمونه‌های تحقیق دارد. همچنین آزمون بارتلت، سطح معنی‌داری آن کمتر از ۰/۰۵ است که جمعاً، روایی تحقیق را اثبات می‌نماید.

حال به تحلیل فرضیه‌های تحقیق می‌پردازیم:

- بین حد توانگری شرکت‌های بیمه کشور و اجرای استاندارد ۲۸ حسابداری رابطه معناداری وجود دارد.
- با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون به بررسی روابط می‌پردازیم:

جدول ۳: ضریب همبستگی

نتیجه	عدد معناداری	میزان رابطه	ضریب همبستگی
تایید می‌گردد.	۰/۰۰۰	۰/۵۰۸	حد توانگری و استاندارد ۲۸ حسابداری

داده‌های جدول فوق نشان می‌دهد که میان حد توانگری شرکت‌های بیمه و استاندارد ۲۸ حسابداری رابطه معناداری وجود دارد. با توجه به اینکه در ضریب همبستگی، رابطه دو طرفه است از ضریب رگرسیون برای بررسی رابطه یک طرفه نیز استفاده می‌گردد. لذا ابتدا با آزمون کولموگروف- اسمیرنوف، نرمال بودن متغیر وابسته را می‌سنجیم:

جدول ۴: آزمون کولموگروف- اسمیرنوف

۱۴/۵۴	میانگین	پارامترهای توزیع نرمال
۱/۰۲	انحراف معیار	
۱۱/۳۲	قدر مطلق	
۲۲/۱۲	مثبت	حداکثر تفاضل‌ها
۱۱/۰۳	منفی	
۰/۲۲۳	KS (Kolmogorov-Smirnov Z)	آماره کولموگروف - اسمیرنوف
۰/۹۱۰		سطح معناداری تخمینی

از آنجا که متغیر وابسته نرمال است، لذا می‌توان از رگرسیون استفاده نمود.

جدول ۵: ضریب رگرسیون

خطای استاندارد	تعییل مریع ضریب	مریع ضریب	ضریب رگرسیون	مدل
۰/۰۵۳۲	۰/۵۷	۰/۶۲	۰/۷۱۲	۱

جدول ۵ نشان می‌دهد که ۶۲٪ از تغییرات حد توانگری به خاطر استاندارد ۲۸ حسابداری است. همچنین برای بررسی معناداری ضریب رگرسیون از تحلیل آنالیز واریانس ۱ استفاده می‌گردد.

^۱. Analysis of Variance (ANOVA)

جدول ۶: تحلیل ANOVA

مدل	جمع	رگرسیون	باقی مانده	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معناداری
	۴۶,۶۸۹	۱۴,۴۱۲	۳۲,۲۸۴	۹۷	۱	۴,۶۵۰	۶,۱۲۴	۰/۰۰۰
۱				۲۰/۱۹۰				
	۹۸							

جدول ۶ نشان می‌دهد که رگرسیون معنادار است و همچنین مقدار آزمون F نشان می‌دهد که متغیر پیش‌بین بر متغیر وابسته تأثیر می‌گذارد.

جدول ۷: معادله خط رگرسیون

مدل	خطای استاندارد	آماره T	بتا	ضرایب استاندارد شده	معادله خز	B	خطای استاندارد	ضرایب استاندارد شده
(مقدار ثابت)	۰/۰۰۱	۱۸۲/۳		۱۱۳	۶۵۳/۲	۶۵۳/۲		
استاندارد ۲۸ حسابداری	۰۰۰	۷۴۰/۷	۵۷۰	۲۳۱	۴۲۱			

جدول ۷ نشان می‌دهد که در ازای اجرای استاندارد ۲۸ حسابداری یا عدم اجرا، ۵۷٪ تغییر در حد توانگری به وجود می‌آید. همچنین میزان t در جدول فوق نشان از معنادار بودن متغیر استاندارد ۲۸ حسابداری در مدل تحقیق است. جهت اثبات تأثیر افزایش مطالبات بر حد توانگری از ضریب همبستگی اسپیرمن^۱ استفاده گردید.

جدول ۸: ضریب همبستگی

ضریب همبستگی	میزان رابطه	عدد معناداری	نتیجه
میزان مطالبات (بدهکاران) بر نسبت توانگری مالی	-۰/۳۱	۰/۰۰۰	تأیید می‌گردد.
مقدار ذخایر فنی تکمیلی بر نسبت توانگری مالی	-۰/۴۱	۰/۰۳۵	تأیید می‌گردد.

با توجه به جدول ۸ مشخص می‌گردد که فرضیه مذکور نیز تأیید می‌گردد. یعنی تغییر در میزان مطالبات ۳۱٪- تغییر در توانگری مالی را سبب می‌گردد.

نتایج و بحث

در این تحقیق وجود ارتباط بین حد توانگری و ریسک و همچنین دارایی‌ها و بدھی‌ها به منظور اثبات تأثیر منفی اجرای استاندارد ۲۸ و افزایش بدھکاران بر حد توانگری شرکت‌های بیمه کشور بررسی شده و این نتایج حاصل گردیده است: استاندارد ۲۸ حسابداری، ذخیره فنی تکمیلی را به عنوان یک بدھی شناسایی نمی‌نماید. طبق این استاندارد، شرکت‌های بیمه باید ذخیره فوق را آزاد نموده و پس از کسر و پرداخت مالیات، آن را در قسمت حقوق صاحبان سهام طبقه‌بندی و نگهداری نمایند. با محاسبات صورت گرفته در این تحقیق مشخص شد که این امر باعث خروج سهم عمده‌ای از منابع و وجود نقد شرکت‌های بیمه به میزان ۳۵٪ الی ۱۰۰ درصد می‌گردد که تأثیری ۱۰٪ الی ۶۰٪ درصدی بر حد توانگری شرکت‌های بیمه دارد. این تفاوت بستگی به مؤلفه‌هایی نظیر سنوات عمر شرکت، درصد وجود نقد در دارایی‌ها و ... دارد که ناشی از پرداخت مالیات به میزان ۲۵٪ و نیز تقسیم سود حاصل از آزادسازی بین سهامداران بین ۱۰٪

¹. Spearman Correlation Coefficient

الی ۱۰۰ درصد ذخیره موصوف است. این امر ناشی از تغییر طبقه‌بندی این ذخیره در بخش حقوق صاحبان سهام است. هیئت مدیره شرکت عملأ قادر نیست هیچ‌گونه تصمیمی در خصوص این ذخیره اعمال نماید و این تصمیم‌گیری در حیطه اختیارات مجمع عمومی است که عمدتاً افرادی غیر بیمه‌ای هستند.

همچنین با توجه به روند رو به افزایش میزان مطالبات ناشی از فرش اقساطی بیمه‌نامه‌ها (بدهکاران) شرکت‌های بیمه در سال‌های اخیر، احتساب نسبت بدهکاران به حق بیمه صادره در محاسبه حد توانگری کارایی لازم را نداشته و باعث انحراف در محاسبات می‌گردد. زیرا مطالبات ایجادشده در یک سال مالی، قابلیت وصول بیشتری نسبت به همان میزان مطالبات دارای عمر سنتوای است. از این رو جدول تجزیه سنی بدهکاران و وزن دهی به میزان قابلیت وصول مطالبات، علاوه بر دقت بیشتر در محاسبه ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول، باعث کاهش چشمگیر انحراف محاسبه حد توانگری شرکت‌های بیمه خواهد شد.

جمع‌بندی و پیشنهادها

حذف ذخیره فنی تکمیلی از مجموع ذخایر بیمه‌ای طبق استاندارد ۲۸ حسابداری یا پیشنهاد تبدیل این ذخیره به اندوخته و انتقال آن به قسمت حقوق صاحبان سهام توسط سازمان حسابرسی در جواب این سؤال که با وجود این همه بلایای طبیعی آیا صحیح است که ذخیره فنی تکمیلی محاسبه نشده و سود حاصل از آن پس از کسر مالیات به سهامداران پرداخت شود، خود گویای این واقعیت است که دست‌اندرکاران سازمان مذکور به اهمیت این ذخیره پس از تدوین استاندارد ۲۸ حسابداری بیهوده‌اند.

لذا پیشنهاد می‌شود استاندارد ۲۸ حسابداری مجدداً مورد بازنگری و اصلاح قرار گرفته و با توجه به استانداردهای حال حاضر کشورهای توسعه‌یافته همانند حد توانگری ^۱ یا الزامات نهاد خدمات مالی ^۱ به منظور استفاده از ظرفیت‌های موجود در این مقررات به ترمیم و افزایش حد توانگری شرکت‌های بیمه اهتمام ورزند.

همچنین در ارتباط با فروش بخش زیادی از بیمه‌نامه‌ها توسط شرکت‌های بیمه به صورت اقساطی، مخاطرات عدم وصول مطالبات در شرکت‌های بیمه به نحو فزاینده‌ای افزایش یافته است، به نحوی که بیش از ۵۰٪ حق بیمه‌های صادره را تشکیل می‌دهد و انباشت مطالبات لاوصول در شرکت‌ها به طور فزاینده‌ای حد توانگری‌شان را کاهش می‌دهد. لذا پیشنهاد می‌گردد به جای محاسبه نسبت بدهکاران و اسناد دریافتی به حق بیمه صادره در احتساب ریسک مربوط به حد توانگری، از جدول آنالیز سنواتی بدهکاران به منظور احتساب ریسک استفاده شود.

منابع و مأخذ

آذر، ع. مؤمنی، م.، (۱۳۸۵). آمار و کاربرد آن در مدیریت، تهران: انتشارات سمت، چ.۹.

امراللهی، م.، (۱۳۸۱). توانگری در بیمه، گزارش موردي، ش.۱۳.

پیکارجو، ک.، (۱۳۸۵). نحوه اندازه‌گیری ریسک صدور در شرکت‌های بیمه با استفاده از ارزش در معرض خطر، فصلنامه صنعت بیمه، ش.۸۴.

تهرانی، ر.، (۱۳۸۴). مدیریت مالی، تهران: انتشارات نگاه دانش.

ثبتات، غ.ع.، (۱۳۸۰). نقش بیمه در بازار مالی، تهران: بیمه مرکزی ج.۱۱.

جهانخانی، ع.، (۱۳۸۱). نقش مؤسسات بیمه در بازار سرمایه، تهران: بیمه مرکزی ج.۱۱.

جهانخانی، ع.، پارسائیان، ع.، (۱۳۸۴). مدیریت مالی، تهران: انتشارات سمت، چ.۹.

حسینی، س.م.، مهدی‌زاده اشرفی، ع.، (۱۳۸۵). روش تحقیق در علوم انسانی، تهران: انتشارات یکان.

خاکی، غ.ر.، (۱۳۷۸). روش تحقیق با رویکردی به پایان‌نامه‌نویسی، تهران: انتشارات درایت.

خدایاری، م.ع.، (۱۳۸۰). بررسی الگوهای سرمایه‌گذاری صنعت بیمه با تأکید بر بیمه مرکزی ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه امام صادق (ع).

دانایی‌فر، ح.، الونی، س.م. آذر، ع.، (۱۳۸۳). روش‌شناسی پژوهش کمی در مدیریت، تهران: انتشارات صفار-اشرافی.

سرمد، ز.، (۱۳۸۳). آمار استنباطی: گزیده‌ای از تحلیلهای آماری تک‌متغیری، تهران: سمت.

شباهنگ، ر.، (۱۳۸۰). مدیریت مالی، تهران: انتشارات سازمان حسابرسی.

^۱. Financial Services Authority (FSA)

شفیعی، الف. ج، (۱۳۸۷). بررسی استاندارد ۲۸ و موضوعات ناشی از به کار گیری آن. روزنامه دنیای اقتصاد، ش ۱۶۵۹

صفری، الف.، (۱۳۹۰). چهارچوب نظارت جامع بر مؤسسات بیمه. ماهنامه تازه های جهان بیمه، ش ۱۶۱

فرانسوا، ز، (۱۳۸۱). مبانی عملی و نظری بیمه، ترجمه عبدالناصر همتی و علی دهقانی، تهران: بیمه مرکزی ج.ا.ا.

کریمی، آ، (۱۳۷۹). کلیات بیمه، تهران: انتشارات بیمه مرکزی ج.ا.ا.

کریمی، آ، (۱۳۸۰). بیمه اموال و مستولیت، تهران: انتشارات دانشکده علوم اقتصادی.

کمیته تدوین استانداردهای حسابداری، (۱۳۸۶). استاندارد حسابداری شماره ۲۸ فعالیت های بیمه عمومی، تهران: انتشارات سازمان حسابرسی،

ج. ۱۲

گزارش آماری عملکرد صنعت بیمه، (۱۳۹۰-۱۳۸۲)، بیمه مرکزی ج.ا.ا.

محمود صالحی، ج.ع، (۱۳۸۱). بیمه عمر و سایر بیمه اشخاص، تهران: بیمه مرکزی ج.ا.ا.

مؤمنی، ق، (۱۳۸۶). تحلیل آماری با استفاده از نرم افزار SPSS، تهران: انتشارات کتاب نو.

مؤمنی، م، فعال قیومی، ع، (۱۳۸۹). تحلیل های آماری با استفاده از SPSS، تهران: انتشارات کتاب نو.

میرزابی، ح، میرزاخانی، آ، (۱۳۷۹). ضرورت و اهمیت نظارت بر حد توانگری مالی شرکت های بیمه در شرایط آزادسازی. فصلنامه صنعت بیمه، ش ۵۹

Ehrilich, K.; Stolting, R., (2008). Fourth study of the Solvency II standard approach. Munich Re Group.

SandStrom, A., (2006). Solvency: models, assessment and regulation, London: Chapman & Hall CRC.

Schneider, J.; Jaccjim, O., (2009). Analysts' dinner- solvency II- the next revolution, Munich Re Group.

Schneider, J.; Jaccjim, O., (2011). Analysts' dinner- update on solvency II, Munich Re Group.